

ВІДЗИВ

**офіційного опонента - доктора наук із соціальних комунікацій,
Синєокого Олега Володимировича
на дисертаційну роботу Коротецької Юлії Дмитрівни
«Сучасний документаційний супровід діяльності православних релігійних
організацій України», представлену на здобуття наукового ступеня
кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю
27.00.02 – документознавство, архівознавство**

Актуальність теми дисертаційної роботи.

У сучасному інформаційному суспільстві відзначається активність багатоаспектної діяльності релігійних організацій, зокрема в документознавчому аспекті, що породжує створення крупних масивів документації, а це в свою чергу вимагає належної організації документообігу, чіткого регламентування форм документів, забезпечення збереженості цінної документації. І в той же час релігія переживає певні зміни, що пов'язані із визнанням всесвітньою релігійною спільнотою ролі Інтернету, як певного інструменту задоволення потреб віруючих. Релігійні організації є важливою формою взаємозв'язку людей у процесі соціалізації; одним із їх основних завдань є ознайомлення і розповсюдження релігійних поглядів і вірувань. За допомогою інтернет-сервісів церква забезпечує постійний зв'язок з суспільством, актуалізуються питання розвитку та підвищення ефективності використання веб-сайтів релігійних організацій в українському Інтернет-просторі.

В контексті проблем розроблення соціокультурної, наукової, освітянської та інформаційної інфраструктури сучасного суспільства, посиленої уваги потребують проблеми формування системи інформаційно-документної підтримки діяльності релігійних організацій із застосуванням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій Інтернет. У зв'язку з цим безперечно актуальними є проблеми сучасного розвитку документаційного супроводу діяльності православних релігійних організацій України з метою його удосконалення в умовах інформаційного суспільства

Актуальність теми дослідження підтверджує те, що воно виконувалось в рамках комплексної наукової теми Харківської державної академії культури «Документально-комунікаційні структури суспільства: інноваційні стратегії розвитку» (реєстраційний № 0109U000512) та наукової теми кафедри інформаційно-документних систем ХДАК (2014-2018 рр.).

Обрана тема відповідає паспорту спеціальності 27.00.02 – документознавство, архівознавство та безумовно є актуальною в контексті сучасного розвитку документних цифрових ресурсів українського сегменту інтернет-простору.

Ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків, сформульованих у дисертації, є достатньою та забезпечено обраною автором джерельною та методологічною базою дослідження; відповідністю використаних методів, адекватних меті і завданням дослідження; якісним науковим аналізом практичного досвіду; логіко-теоретичним аналізом фактологічного матеріалу, зосередженого в численних вітчизняних і закордонних джерелах. Зокрема, дисертантом використано теоретичні та емпіричні методи, серед яких: соціокомунікативний, системний, функціональний, історичний підходи; методи: класифікаційний, узагальнення, порівняльний аналіз та синтез, кількісний та якісний аналіз емпіричних даних та інші.

Вірогідність одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях. Здобувачем Ю.Д. Коротецькою у дисертаційному дослідженні чітко визначено мету та завдання дослідження, обґрунтовано наукові підходи до їх досягнення. Дисертація має логічно побудовану структуру, містить узагальнення теоретичних та емпіричних положень.

Здобуті в дисертації результати були обговорені на міжнародних та вітчизняних наукових конференціях і семінарах та відображені в 15 публікаціях, у тому числі 5 статтях (4 з яких у фахових виданнях, визначених ДАК МОН України для галузі «Соціальні комунікації, 1 – у зарубіжному

науковому виданні), 10 тезах доповідей на наукових та науково-практичних конференціях.

Автореферат відображає основний зміст та положення дисертації.

Наукова новизна. Основним науковим результатом проведеного дисертаційного дослідження є теоретичне обґрунтування важливості розвитку засобів документних та релігійних комунікацій в контексті сучасних вимог інформаційного суспільства з метою удосконалення системи документаційного супроводу православних релігійних організацій України.

Практичне значення дисертації полягає у розробленні документознавчої основи для формування ефективної системи документаційного забезпечення діяльності релігійних організацій у напрямках: інформаційному, діловодному та освітньому. Запропоновані в дисертації науково-методичні підходи можуть бути використані не тільки для організації документної інфраструктури в духовних навчальних закладах системи релігійної освіти України, а й в процесі підготовки кадрів зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», в системі підвищення кваліфікації працівників інформаційної та діловодно-адміністративної діяльності.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків (загальний обсяг основного тексту - 159 с., в тому числі 15 додатків, списку використаних джерел (240 найменувань). Послідовність розділів обумовлена логікою розкриття теми. Повний обсяг дисертації – 231 сторінка.

Загальний зміст дисертаційної роботи.

У першому розділі дослідження «Теоретико-методичні основи дослідження документаційного супроводу діяльності релігійних організацій» здобувачем ретельно вивчено, проаналізовано та узагальнено велику кількість друкованих та електронних джерел за темою дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних вчених та фахівців-практиків.

Визначено проблемну ситуацію дослідження, суть якої полягає в недостатності теоретичного осмислення сучасних тенденцій формування

комунікаційного середовища релігійної галузі, в основі якого — документаційний супровід релігійних організацій України. Доведено, що незважаючи на актуальність, наукове та практичне значення проблеми дисертації, нині у вітчизняному документознавстві відсутні дисертаційні дослідження щодо розробки науково-методичного забезпечення сучасного розвитку документаційного супроводу діяльності православних релігійних організацій України, зокрема в умовах електронних комунікацій інформаційного суспільства.

Ретельне дослідження наукових джерел надало можливість здобувачеві відслідкувати еволюційні процеси в межах історії православ'я, діяльності окремих релігійних організацій, інституціоналізації системи діловодства в Україні на різних історичних етапах його розвитку. Доведено наявність специфічних властивостей релігійної комунікації, які визначаються особливостями предметної сфери діяльності релігійних установ, характеризуються сакральністю та певною консервативністю. Саме такі особливості обумовлюють комунікаційні зв'язки між суб'єктами церковно-релігійної діяльності та формують документний потік з різною типо-видовою структурою, яку проаналізовано у подальших підрозділах дослідження.

У другому розділі дисертації «Система документаційного супроводу діяльності релігійних організацій: структурні та типологічні характеристики» здобувачем виявлено функціональні, організаційні та змістові характеристики системи, що досліджується. Зокрема, автором встановлено базові рівні галузевої системи документації релігійних організацій, які відбивають специфіку релігійних культур у вигляді унікальних документів, а також службові документи (організаційно-розпорядчі, документи з особового складу, інформаційно-довідкові); відзначено стилістичні відмінності та особливості оформлення реквізитів основних видів службових документів.

На основі компаративного аналізу типологічної структури системи релігійних документів сформовано уявлення про основу класифікації документів православних релігійних організацій України; узагальнено

порівняльна характеристика реквізитів релігійних та світських управлінських документів, які показано у додатку С. Слід відзначити доцільність розгляду у цьому розділі дослідження релігійних журналів, що доповнюють цілісну систему підтримки діяльності релігійних організацій; акцентують увагу на їх різноманітності та багатофункціональності; демонструють сучасні тенденції розвитку релігійної документації: від паперових - до електронних аналогів друкованих видань, в тому числі й у складі релігійних веб-сайтів у інтернет-мережі.

У третьому розділі «Перспективні напрями розвитку документаційного супроводу діяльності релігійних організацій України» відображено тенденції удосконалення сучасної системи документаційного супроводу діяльності релігійних організацій через засоби електронних комунікацій в інтернет-просторі.

Перспективні шляхи розвитку досліджуваної документаційної системи обговорено та доведено автором за результатами порівняльного аналізу значної кількості (349) православних релігійних веб-сайтів та їх контент-аналізу з метою виявлення їх документаційної складової.

Важливим науковим надбанням даного дисертаційного дослідження як в науковому, так і в практичному аспекті вважаємо розробку концептуальної моделі розвитку електронно-документаційного супроводу діяльності православних релігійних організацій України, яка охоплює головні складові: організаційну, техніко-технологічну, ресурсну. Перспективні напрями базуються на основних тенденціях подальшого розвитку системи: вдосконалення організаційного та технологічного забезпечення, посилення процесів інформатизації документних ресурсів релігійного профілю, інтеграція їх до міжнародної інформаційної мережі.

Висновки до дисертації у повній мірі розкривають суть отриманих дисертантом результатів, є конкретними та відповідають окресленим здобувачем завданням.

Зауваження до змісту дисертації. Незважаючи на цілком позитивну оцінку дисертаційної роботи Ю.Д. Коротецької, зазначимо певні недоліки:

1. Стосовно типологічних характеристик релігійних документів, що були проаналізовані у пп.2.2., залишається питання: чи розглядали Ви поряд з іншими і рукописні документи, які є досить розповсюдженими у релігійному середовищі?

2. На с.126 тексту дисертації вказано на недостатню присутність православних журналів в Інтернеті, а також їх церковних веб-сайтів у порівнянні з веб-сайтами Римо-Католицької Церкви. Яка причина в цьому, на Вашу думку?

3. Аналізуючи сутність класифікації документних джерел релігійних організацій, було б доцільно звернутися до публікацій та думок з цього приводу представників духовних навчальних закладів системи релігійної освіти України. Додати їх бачення на це питання.

4. Дисертант опирається на класифікацію службових документів (типові й профільні) і з'ясовує особливості основних видів релігійних службових документів, використовуючи такі термінологічні конструкції, як «службові релігійні документи» (1) та «службові документи релігійних установ» (2). Утім дефініції зазначених понять авторкою не пропонуються та відсутні важливі пояснення з приводу чи є між (1) й (2) різниця і в чому вона полягає (якщо є).

5. Дисертація та автореферат містить деякі редакційні та стилістичні неточності. Зокрема, два речення з абз. 2 на с.25 (Підрозділ 1.1) повторюються на с.79 (абз. 1, Підрозділ 2.1.). Не прикрашають роботу і певні похибки технічного характеру (сс. 2, 8 автореферату) та ін.

Проте, зазначені зауваження не торкаються суттєвого наукового доробку здобувача, не применшують наукового і практичного значення дисертаційної роботи, не впливають на загальне позитивне сприйняття викладеного матеріалу.

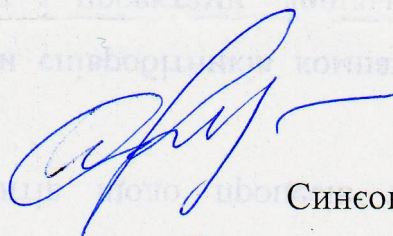
Загальний висновок: Дисертація Ю.Д. Коротецької «Сучасний документальний супровід діяльності православних релігійних організацій

України» є самостійно виконаним і завершеним науковим дослідженням із соціальних комунікацій. За своєю актуальністю, науковою новизною, обґрунтованістю основних положень і висновків, науковим значенням дисертація Ю.Д. Коротецької цілком відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» (Постанова КМУ №567 від 24 липня 2013 р.) зі змінами, внесеними згідно з постановами КМУ № 656 (2015 р.) та № 567 (2016р.) стосовно кандидатських дисертацій. Зміст дисертаційного дослідження та одержані наукові результати відповідають профілю спеціальності 27.00.02 – документознавство, архівознавство.

Вважаю, що Коротецька Юлія Дмитрівна заслуговує присудження їй наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.02 – документознавство, архівознавство.

Офіційний опонент,

доктор наук із соціальних комунікацій,
професор кафедри теорії комунікації,
реклами і зв'язків із громадськістю
Запорізького національного університету

Синеокий О.В.

14 травня 2019 р.

Підпис *Синеокий*
засвідчую *О.В.*

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ

О.В. Синеокий